

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევაზე რეაგირების სამართლებრივი ფორმა

კახა ყურაშვილი

კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის დოქტორანტი
შინაგან საქმეთა სამინისტროს აკადემიის მონვეული
ლექტორი

საკვანძო სიტყვები: მმართველობა, პრევენცია, გამიჯვნა

შესავალი

სამართლებრივი სახელმწიფოს უმნიშვნელოვანესი პრინციპია ადამიანის უფლებების, პრიორიტეტის აღიარების პრინციპი, რომელიც ადგენს სისხლის და ადმინისტრაციული სამართლის ნორმების მოქმედების ფარგლებს.

ადამიანის უფლებებისა და ძირითადი თავისუფლების დაცვის შესახებ ევროპულ კონვენციასთან მიერთების შემდეგ საქართველოს ნებისმიერ მოქალაქეს აქვს შესაძლებლობა, მოახდინოს ქვეყნის მოქმედი კანონმდებლობის არა მხოლოდ ეროვნულ კონსტიტუციასთან, არამედ ამ კონვენციით გარანტირებული და აღიარებული ადამიანის უფლებების დაცვის სტანდარტებთან შესაბამისობის დადგენა.

ევროპული სასამართლოს მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებს კონკრეტულ საქმეებზე აქვთ პრეცედენტული შინაარსი დაითვლებიან კონვენციის ტექსტის ძირითად ნაწილად. მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაციის¹ თანახმად, აუცილებელია წევრი სახელმწიფოების კანონპროექტების,

1 ხარშილაძე ი., 2016. ადმინისტრაციული გადაცდომისა და სისხლის სამართლის დანაშაულის გამიჯვნის სამართლებრივი პრობლემები. ურნალი „ადმინისტრაციული სამართალი“. გვ. 62-78.

მოქმედი კანონებისა და არსებული ადმინისტრაციული პრაქტიკის ევროპულ სტანდარტებთან შესაბამისობის დადგენა, რომელიც მოცემულია ევროპული სასამართლოს ყოველ ახალ გადაწყვეტილებაში. თავის მხრივ, იმის დადგენით, რომ კანონმა წარმატებით გაიარა კონვენციასთან შესაბამისობის შემოწმება, ამცირებს იმის რისკს, რომ ამ კანონში ჩადებული ინსტიტუტები არ გამოიწვევს კონვენციით დადგენილი სტანდარტების დარღვევას.

სამართალდამრღვევის უფლებების დაცვის გარანტიები ადმინისტრაციული გადაცდომის ჩადენის დროს გამომდინარეობს კონვენციის მე-6 მუხლიდან. საქართველოში ამ მხრივ არსებობს ევროკავშირთან კანონმდებლობის ჰარმონიზაციის აუცილებლობა სწორედ ამ ვალდებულებას ადგენს ევროსაბჭოს მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია Rec(2004)5, რომლის მიზანია, წევრი სახელმწიფოების კანონპროექტების შემოწმების, მოქმედი კანონებისა და არსებული ადმინისტრაციული პრაქტიკის სტანდარტებთან შესაბამისობის დადგენა.²

საქართველოს სამართლის სისტემაში ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა შესახებ კანონმდებლობის ადგილის განსაზღვრა საჭიროებს ადმინისტრაციულ-დელიქტური კანონმდებლობის რეფორმას. ამ მხრივ, გამოითქვა მოსაზრება ორ საკანონმდებლო აქტში ცვლილებების შეტანის თაობაზე, რომლის თანახმადაც სისხლის სამართლის თვალსაზრისით რელევანტური დელიქტები ცალკე თავად უნდა შევიდეს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის განსაკუთრებულ ნაწილში. ამის პარალელურად, შესაბამისი თავი უნდა გაჩნდეს საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში, რომელიც დაარეგულირებს ადმინისტრაციული სისხლის სამართლის

წარმოებასთან დაკავშირებულ საკითხებს.³ სისხლისსამართლებრივი ხასიათის სამართალდარღვევის ამოღება ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსიდან და მათი გადატანა სისხლის სამართლის კოდექსის ახალ, „მისდინორების“ თავში იმ ფონზე, როცა აშკარაა ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა მოქმედი სისტემის წინააღმდეგობრიობა თავად საქართველოს კანონმდებლობასთან და საერთაშორისო სამართალთან, აჩენს კითხვას: რა უნდა შეცვალოს საქართველომ იმისათვის, რომ მისი სისტემა მოიყვანოს სამართლებრივ მოთხოვნებთან შესაბამისობაში? მიღებული გამოსავალი უნდა ითვალისწინებდეს არა მხოლოდ ადეკვატური სამართლიანი პროცესის უფლებების იმპერატიულად უზრუნველყოფას ბრალდებულისთვის, არამედ შედარებით წვრილმან დანაშაულებზე საქმის დროულად და ეფექტურად წარმოების აუცილებლობასაც. გარდა ამისა, ძალიან მნიშვნელოვანია, მხედველობაში მივიღოთ ის უარყოფითი შედეგები, რაც წვრილმან დანაშაულში მსჯავრდებული პირის მიმართ შეიძლება გამოიწვიოს მუდმივი ნასამართლობის დატოვებამ.

თავი 1. ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით გათვალისწინებულ დარღვევაზე რეაგირება

1. ადმინისტრაციული

სამართალდარღვევის ცნება და არსი

ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ადგილის განსაზღვრად საკანონმდებლო სისტემაში უპირველესად გასაანალიზებელია სამართალდარღვევის არსი. ეს საკითხი მჭიდროდ არის

2 ხარშილაძე ი., 2016. ადმინისტრაციული გადაცდომისა და სისხლის სამართლის დანაშაულის გამოიწვევის სამართლებრივი პრობლემები. ურნალი „ადმინისტრაციული სამართალი“. გვ. 62-78.

3 სულაქველიძე დ., 2004. საქართველოს კანონმდებლობა ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა შესახებ და მისი რეფორმის კონცეპტუალური საკითხები. გვ.4-7. დაიბეჭდა გამყრელიძე ო., 2016წ. 80 წლის საიუბილეო სამეცნიერო კრებული გვ. 426-460.

დაკავშირებული თვით ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ცნების განსაზღვრაზე, ასევე მის გამიჯვნაზე სისხლის სამართლებრივი დანაშაულის ცნებისაგან. ამისათვის მნიშვნელოვანია ევროპის ქვეყნების გამოცდილების გააზრება.

1.1 საკანონმდებლო საფუძვლები

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა სამართალი არის საჯარო სამართლის ერთ-ერთი დარგი, რომელიც აწესრიგებს მართლწესრიგის დამცავი ორგანოების საქმიანობას და დაკავშირებულია სამართალდარღვევაზე რეაგირებასთან. სამართლის ეს დარგი შეისწავლის საზოგადოებრივი უსაფრთხოებისა და მართლწესრიგისათვის საფრთხის შემცველ ისეთ სამართალდარღვევებს, რომლებიც არის ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი ბუნების. ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა სამართალი შედგება მატერიალური და კერძო ნაწილისგან. ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა სამართლის მატერიალური ნაწილი აერთიანებს ძირითად ცნებებსა და ინსტიტუტებს, მათ შორის ადმინისტრაციული წარმოების საკითხებს. ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა სამართლის კერძო ნაწილი ადგენს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის სახეებს და შესაბამის ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ პასუხისმგებლობას.

სახელმწიფოში ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა სამართალს აქვს მოწესრიგების ფუნქცია, რომელიც გულისხმობს ორ ურთიერთდაქვემდებარებულ სუბიექტს შორის არსებულ ურთიერთობაში სახელმწიფო ძალაუფლების გამოყენების ლეგიტიმაციასა და სუბიექტის ინდივიდუალური უფლებების დაცვის ინტერესებიდან გამომდინარე სახელმწიფოს ბოჭვას. საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი, როგორც ადმინისტრაციულ

სამართალდარღვევათა სამართლის ძირითადი წყარო განსაზღვრავს, თუ რომელი მოქმედება ან უმოქმედობა წარმოადგენს საზოგადოებრივი უსაფრთხოებისა და მართლწესრიგის წინააღმდეგ მიმართულ ქცევას (ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევას) და ადგენს იურიდიული პასუხისმგებლობის (ადმინისტრაციული სახდელის) ზომას, ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმის განხილვაზე უფლებამოსილ ადმინისტრაციულ ორგანოსა და ადმინისტრაციული წარმოების საფუძველზე გადაწყვეტილების მიღების წესს.

ამდენად, პოლიციის, როგორც მართლწესრიგის დამცავი ორგანოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევაზე რეაგირების სამართლებრივ საფუძველს ქმნის ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი და ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა მომწესრიგებელი სპეციალური კანონები. 1992 წლიდან ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში (განსაკუთრებით კი მის კერძო ნაწილში) მრავალი ცვლილება შევიდა, თუმცა ისინი მიმართული არ ყოფილა კოდექსის ახლებური სისტემისა და შინაარსის ჩამოყალიბებისაკენ. ამდენად, კოდექსის დღეს მოქმედი რედაქცია (მაგ., ქმედების შემადგენლობათა თემატური სტრუქტურა) საბჭოური კანონმდებლობის იდეოლოგიას ეფუძნება,⁴ რომლის მიხედვითაც აბსოლუტური პრიორიტეტი სახელმწიფო საკუთრებას ენიჭებოდა. აღნიშნული კოდექსი არ განსაზღვრავს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევებზე რეაგირების სამართლებრივ ფორმებს და აქედან გამომდინარე, პოლიცია, როგორც პრევენციული, ასევე, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევაზე რეაგირებისას იყენებს საქართველოს ზოგად ადმინისტრაციული კოდექსით განსაზღვრულ სამართლებრივ ფორმებს, რომლებიც ადამიანის უფლების დაცვის

4 GIZ, 2012. Überlegungen und mögliche Ansätze zur Reform des Ordnungswidrigkeitenrechts.

მიზნებიდან გამომდინარე, სასამართლოს მიერ ფასდება, როგორც ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი და ადმინისტრაციული რეალაქტი.

საქართველოს უზენაესი სასამართლო 2013 წლის 9 ივლისის გადაწყვეტილებაში მიუთითებს, რომ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის გამოვლენა და შესაბამისი სახდელის შეფარდება ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ფორმით ხორციელდება და მისი გაცნობა ადრესატისათვის განეკუთვნება ნორმატიულად გარანტირებულ უფლებას-გააჩინდეს კანონიერი მოლოდინი აქტის აღსრულების სტადიაში გადაზრდამდე დაკისრებული ვალდებულების გაცნობისა და გასაჩივრების უფლების გამოყენებასთან დაკავშირებით.⁵ ასეთივე მიდგომა არის ასახული ევროპის საბჭოს მინისტრთა კაბინეტის 1991 წლის №R(91)1 რეკომენდაციაში⁶, აღნიშნული რეკომენდაცია შემუშავებულია წევრი სახელმწიფოებისათვის და ეხება ადმინისტრაციულ სანქციებს. რეკომენდაციაში მოცემულია, რომ ადმინისტრაციული სანქციის ქვეშ მოისაზრება ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი. ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება პირისათვის მართლსაწინააღმდეგო ქმედების შედეგად ჯარიმის დაკისრების ან სხვა ფულადი ხასიათის დამსჯელობითი ღონისძიების შეფარდების თაობაზე.

1.2 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ცნება

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევად (გადაცდომად) ჩაითვლება სახელ-

5 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2013 წლის 9 ივლისის გადაწყვეტილება ადმინისტრაციულ საქმეზე №ბს-220-212(23-13).

6 Recommandation №R (91)1 du Comité des Ministres aux États Membres relative aux sanctions administratives, 13 février 1991 [http://www.coe.int/t/f/affaires_juridiques/coop_%9a-ration_juridiques/drouet_et_justice_administratifs/texses_f_documents/Conv_Rec_Res/Rec%20R\(91\)1.asp](http://www.coe.int/t/f/affaires_juridiques/coop_%9a-ration_juridiques/drouet_et_justice_administratifs/texses_f_documents/Conv_Rec_Res/Rec%20R(91)1.asp)

მწიფო ან საზოგადოებრივი წესრიგის, საკუთრების, მოქალაქეთა უფლებებისა და თავისუფლებების, მმართველობის დადგენილი წესის ხელმყოფი მართლსაწინააღმდეგო, ბრალეული (განზრახი ან გაუფრთხილებელი) მოქმედება ან უმოქმედობა, რომლისთვისაც კანონმდებლობით გათვალისწინებულია ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა. საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის მე-10 მუხლით გათვალისწინებული სამართალდარღვევებისათვის ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა დგება იმ შემთხვევაში, თუ ეს დარღვევები თავიანთი ხასიათით მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად არ იწვევენ სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობას.

ევროპის „ძველი დემოკრატიის“ ქვეყნების სისხლის სამართლის და ადმინისტრაციულ-დელიქტური კანონმდებლობის ანალიზმა კიდევ ერთხელ დაგვანახა ამ სფეროს დარეგულირების მრავალფეროვნება. განსხვავებები გამოხატულია ადმინისტრაციული დელიქტების დასახელებაში, მათ სამართლებრივ კუთვნილებაში და სისხლის სამართლის წესით დასჯად ქმედებებთან შეფარდებაში, პასუხისმგებლობის სუბიექტების მახასიათებლებით, შესაბამისი დელიქტების სუბიექტური მხარით და აღნიშნული დარღვევების ჩადენის შედეგებში. ასევე განსხვავდება ადმინისტრაციული დელიქტების ფორმები და მათი ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის მოწესრიგების გზები.

ევროპის სახელმწიფოთა ადმინისტრაციულ-დელიქტური კანონმდებლობის საერთო ნიშნებიდან შესაძლებელია განვსაზღვროთ: ადმინისტრაციული დარღვევების ისტორიული წარმომავლობა სისხლის სამართლის კანონიდან, ფიზიკური და იურიდიული პირების პასუხისმგებლობის სუბიექტებად აღიარება, ფულადი ჯარიმის დაწესება, როგორც ძირითადი სახდელის სახე, სამართალდარღვევის ჩადენისთვის ადმინისტრაციული სახდელის გარდა

დამატებითი ზომების არსებობა, ერთი ნორმატიული აქტის ფარგლებში დარღვევების შემადგენლობის სრული სისტემატიზაციის არარსებობა.⁷

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევის ცნებას ახასიათებს მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული ქმედება, გამოკვეთილია სამართალდარღვევის ობიექტები: სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი წესრიგის, საკუთრების, მოქალაქეთა უფლებებისა და თავისუფლებების, მმართველობის დადგენილი წესის ხელმყოფი ქმედება, სისხლის სამართალთან ობიექტების მსგავსება ართულებს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის დანაშაულისაგან გამიჯვნას, რაც იწვევს პრაქტიკაში ქმედების სწორად დაკვალიფიცირების სირთულეს.

2. ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევაზე რეაგირების სამართლებრივი ბუნება, ადმინისტრაციული სახდელის სისტემა და სახეები

ადმინისტრაციული სამართალდარღვევების სამართლებრივი ბუნების საკითხთან მიმართებით სხვადასხვა ქვეყნის, ასევე ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართლის მიდგომაც განსხვავებულია იმის მიუხედავად, რომ მცირე მნიშვნელობის დარღვევები ამა თუ იმ სამართლებრივ სისტემაში გამიჯნულია სისხლის სამართლისგან და ადმინისტრაციული სამართლის დარღვევების რეგულირების საგანს წარმოადგენს, თუ სისხლის სამართლის ნაწილია, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ყველა წევრი სახელმწიფოს მიმართ იყენებს ერთიან მიდგომას ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის (სამართლიანი სასამართლოს) მოქმედების გასაზრცელებლად.

ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლით სამართლიან სასამართლოზე უფლება შემოსაზღვრულია მხოლოდ სისხლისსამართლებრივი ბრალდებით ან სამოქალაქო სამართლებრივი უფლებით. იმისთვის, რომ განმცხადებელმა ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოში სამართლიანი სასამართლოს მრავალასპექტიანი უფლების დარღვევაზე იდავოს, უნდა დაამტკიცოს მე-6 მუხლით გათვალისწინებული სისხლისსამართლებრივი ბრალდების ან სამოქალაქო უფლების არსებობა.⁸ ადმინისტრაციული საქმეების სტანდარტი ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოს არ გააჩნია.

განეკუთვნება თუ არა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმეები მე-6 მუხლით გათვალისწინებულ „სისხლის სამართლის ბრალდებას“, თუ სამოქალაქო სამართლებრივი დაცვის ქვეშ ხვდება, ამას ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ცალკეულ შემთხვევაში მის მიერ წლების განმავლობაში პრეცედენტული სამართლით დამკვიდრებული კრიტერიუმების საფუძველზე ადგენს. სასამართლო თავის არაერთ გადაწყვეტილებაში მიუთითებს, რომ კონვენციის მიზნებიდან გამომდინარე იმის დასადგენად, თუ რა ბუნებისაა პასუხისმგებლობა, რომელიც პირს ეკისრება, უნდა შემოწმდეს სამი ნიშნის მიხედვით:

1. ქმედება ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის ხელშემკრელი სახელმწიფოს კანონმდებლობით უნდა მიეკუთვნებოდეს სისხლის სამართალს;
2. ქმედება, ხელშემკრელი სახელმწიფოს კანონმდებლობით არ მიეკუთვნება სისხლის სამართალს, მაგრამ თავისი ბუნებიდან გამო-

7 Банчук А. А., 2011. Административно-деликтное законодательство зарубежных стран. Москва.

8 Vitkauskas D., Dikov G., 2012. Protecting The right to a fair trial under the European Convention on Human Rights. Council of Europe. Strasbourg. pp. 7–23. http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/capacitybuilding/Source/documentation/hb12_fairtrial_en.pdf

მდინარე შეიძლება გააჩნდეს სისხლისსამართლებრივი ხასიათი;

- 3. ამა თუ იმ ქმედების ჩადენისთვის დაკისრებული სასჯელი თავისი ბუნებით საკმარისად მკაცრია და მძიმე;⁹

ამდენად, ქმედება, რომელიც პირდაპირ არის გათვალისწინებული ევროპის საბჭოს წევრი ქვეყნების სისხლის სამართლის კანონმდებლობით, ყოველთვის ჩაითვლება სისხლისსამართლებრივად, დანარჩენ შემთხვევებში კი სასამართლომ უნდა იმსჯელოს აღნიშნულზე.

1.2.1 ადმინისტრაციული სახელდების სახეები

აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნების ჩეხეთის¹⁰ და სლოვაკეთის¹¹ ადმინისტრაციული ორგანოების საქმიანობა განცალკევებული ადმინისტრაციულ-დელიქტური სამართლის სისტემაში, ხასიათდება იმ შემზღუდველი ზომების ფართო ჩამონათვალის არარსებობით, რომელთა გამოყენების უფლება მათ გააჩნიათ. საერთოდ მიიჩნევა ქმედებები საგნების და ადგილების დათვალიერების, პირების გამოკითხვის მიმართ. ჩეხეთისა და სლოვაკეთის რესპუბლიკებში გათვალისწინებულია სპეციალური პროცედურის მიხედვით საგნის ამოღების უფლება. ასეთი შეზღუდული უფლებამოსილებანი გამართლებულია „გასუფთავებული“ მატერიალური ადმინისტრაციულ-დელიქტური სამართლის თვალთახედვის კუთხით. ვინაიდან გარკვეული დარღვევისათვის პირის მიმართ ჯარიმის შეფარდების მიზნით არ არის საჭირო ადმინისტრაციული ორგანოს წარმომადგენლის უფლების გათვალისწინება ამ პირის დაკავებაზე, მის წარდგენაზე პოლიციაში, სათავსოების

იძულებითი დათვალიერებაზე, სიმთვრალე-სიფხიზლის იძულებითი დადგენაზე და ა. შ. თუ მოქმედების გარემოებების დასადგენად ჰიპოთეტურად საჭიროა ზემოთ აღნიშნული იძულების განხორციელება, ასეთი ქმედებები უნდა გადავიტანოთ სისხლის სამართლის სფეროში, ხოლო ასეთი პროცედურული ქმედებები მივიჩნიოთ სისხლის სამართლის პროცესის შემადგენელ ნაწილად. მხოლოდ ლიტვისა და ლატვიის კანონმდებლობაში საბჭოთა დროიდან თითქმის შეუცვლელად დარჩა იმ იძულებითი ქმედებების ჩამონათვალი, რომლებსაც ახორციელებენ ადმინისტრაციული ორგანოები. ცვლილებას დაექვემდებარა, კერძოდ, პირის დაკავების ვადები.

ევროპის ქვეყნების ეგრეთ წოდებული „ფართო სისხლის სამართლის“ მქონე სახელმწიფოების ადმინისტრაციული ორგანოები იყენებენ შემზღუდველი ზომების უფრო ფართო სპექტრს. ამ ღონისძიებათა უმეტესობა შეიძლება გამოვიყენოთ მხოლოდ სასამართლოს წინასწარი გადაწყვეტილებით სისხლის სამართლის პროცედურის ანალოგიურად. სასამართლოს ნებართვის გარეშე შესაძლებელია მოწმეების გამოკითხვა, ექსპერტიზის ჩატარება, საზოგადოებრივი ადგილების დათვალიერება. თრობის მდგომარეობაში მყოფი პირების დაკავება, და იმ პირების დაკავება რომლებსაც შეუსწრეს გადაცდომის ჩადენის ადგილზე. ამ წესიდან გამონაკლისს წარმოადგენენ ხორვატიის მართველობის უფლებამოსილებანი ორგანოები, რომლებსაც უფლება აქვთ გამოიყენონ 15-მდე იძულებითი ღონისძიება სასამართლოს გადაწყვეტილების გარეშე (გამოძახება, მოგვრა (მოყვანა), ბრალდებულის ან მოწმის საცხოვრებელი ადგილის გარკვევა, ბრალდებულის მოძებნა, შემზღუდველი ღონისძიებები, ბრალდებულის თავდებობა, პირის დაკავება და ა.შ.)

ქართულ ადმინისტრაციულ კანონმდებლობაში ქმედების ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევად მიჩნევის შემ-

9 [ობ.იქვე,http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/capacity-building/Source/documentation/hb12_fairtrial_en.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/capacity-building/Source/documentation/hb12_fairtrial_en.pdf)

10 Закон Чешской Республики «О проступках»№ 200/1990 №) от 17 апреля 1990 года.

11 Закон Республики Словения «О проступках» от 12 декабря 2002 года.

დგომ ხდება სამართლებრივი შედეგის განსაზღვრა. ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ჩადენისათვის შეიძლება გამოვიყენოთ საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 24-ე მუხლით დადგენილი ადმინისტრაციული სახდელები:

- გაფრთხილება
- ჯარიმა
- სასყიდლით ჩამორთმევა
- კონფისკაცია
- სპეციალური უფლების ჩამორთმევა
- გამასწორებელი სამუშაოები
- ადმინისტრაციული პატიმრობა

1.2.2 ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევაზე რეაგირების სამართლებრივი ბუნება

წარმოდგენილი ანალიზის საფუძველზე შესაძლებელია ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევაზე რეაგირების ღონისძიებების სამართლებრივი ბუნების გამოკვეტა, რომელიც მოგვცემს შესაძლებლობას გავმიჯნოთ ის ადმინისტრაციული ორგანოების მხრიდან საჯარო მმართველობის განხორციელებისაგან. ამ თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილება ადმინისტრაციულ საქმეზე მოპასუხის, თბილისის საპატრულო პოლიციის, მიმართ, სადაც ჩამოყალიბებულია სამართლებრივი შეფასებები და დასკვნები ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა გამოვლენისა და ადმინისტრაციული სახდელების შეფარდების კანონიერებასთან მიმართებით, კერძოდ: ადმინისტრაციული სამართალდარღვევები საქართველოში მოწესრიგებულია საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით, რომელიც განსაზღვრავს, თუ რომელი მოქმედება ან უმოქმედობა წარმოადგენს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევას, რომელი ადმინისტრაციული სახდელი, რომელი ორგანოს (თანამდებობის პირის) მიერ და რა წესით შეიძლება განესაზღვროს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევის ჩამდენს.¹²

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი თავისი იურიდიული ბუნებით რეპრესიული ტიპის საკანონმდებლო აქტია, აღნიშნულისაგან პრინციპულად განსხვავებული, ანუ ადმინისტრაციასთან მიმართებაში მოქალაქეთა უფლებებზე დაფუძნებულ კანონმდებლობას წარმოადგენს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი, რომლის მიზანია უზრუნველყოს ადმინისტრაციული ორგანოების მიერ ადამიანის უფლებების და თავისუფლებების, საჯარო ინტერესებისა და კანონის უზენაესობის დაცვა. ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი ადგენს განსაზღვრულ ფორმალურ წესს ადმინისტრაციული ორგანოსათვის, რომელიც უნდა დავიცვათ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემისას.

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა თაობაზე ადმინისტრაციულ სამართლებრივი აქტების გამოცემისას მათი სამართლებრივი სპეციფიკიდან გამომდინარე, გამოიყენება ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით განსაზღვრული პროცედურა. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის გამოვლენა და მის თაობაზე გადაწყვეტილების მიღება სპეციფიკური მმართველობის საქმიანობას წარმოადგენს. სამართალდარღვევის გამოვლენა იურიდიული ფაქტის დადგენა-დაფიქსირებას ნიშნავს, რაც შესაბამისი ურიდიულ შედეგს იწვევს. ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის თაობაზე მიღებული გადაწყვეტილება არსებითად განსხვავდება სხვა მმართველობით სფეროებში მიღებული გა-

ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა თაობაზე ადმინისტრაციულ სამართლებრივი აქტების გამოცემისას მათი სამართლებრივი სპეციფიკიდან გამომდინარე, გამოიყენება ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით განსაზღვრული პროცედურა.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის გამოვლენა და მის თაობაზე გადაწყვეტილების მიღება სპეციფიკური მმართველობის საქმიანობას წარმოადგენს. სამართალდარღვევის გამოვლენა იურიდიული ფაქტის დადგენა-დაფიქსირებას ნიშნავს, რაც შესაბამისი ურიდიულ შედეგს იწვევს. ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის თაობაზე მიღებული გადაწყვეტილება არსებითად განსხვავდება სხვა მმართველობით სფეროებში მიღებული გა-

12 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2007 წლის 25 დეკემბრის გადაწყვეტილება ადმინისტრაციულ საქმეზე ბს-626-596(კ-07)

დაწყვეტილებისაგან, უპირველესად, მისი მომზადების და გამოცემის პროცედურის თვალსაზრისით.¹³

შედარებითი ანალიზით შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ სამართალდარღვევები, რომლებიც წესრიგდება საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით თავისი ბუნებით განსხვავდება იმ ურთიერთობისგან, რაც დარეგულირებულია საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით.

სამართალდარღვევაზე რეაგირება არ არის საჭარო მმართველობა, შესაბამისად, ზოგადი ადმინისტრაციული სამართლით და მისი სამართლებრივი ფორმით, როგორცაა ინდივიდუალური ადმინისტრაციული სამართლებრივი აქტი, ვერ დარეგულირდება სამართალდარღვევაზე რეაგირება, ამ დროს უნდა გამოვიდეთ ზოგადი ადმინისტრაციული სამართლით მოწესრიგებული სფეროდან და ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში განვსაზღვროთ სამართალდარღვევაზე რეაგირების სამართლებრივი ფორმა და მისი მომზადების, გამოცემის და აღსრულების პროცედურები.

თავი 2. ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევაზე რეაგირების სამართლებრივი ფორმების ბანსაზღვრა

ადმინისტრაციული ორგანოს საქმიანობის სრულყოფილი რეგლამენტაციისათვის უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ისეთ სამართლებრივ ინსტრუმენტს, როგორცარისსამართლებრივიფორმების განსაზღვრა, რითაც სამართლებრივად უზრუნველყოფილი იქნება სუბიექტების ინტერესების დაცვა და თავად პროცესის გამჭვირვალობა.

საქართველოს ადმინისტრაციული

საპროცესო კოდექსის მე-6 მუხლში მითითებულია (მაგისტრატ მოსამართლეთა განსჯადი ადმინისტრაციული საქმეები) მაგისტრი მოსამართლეები პირველი ინსტანციით განიხილავენ შემდეგ საქმეებს: „ბ“ ქვეპუნქტი „საქართველოს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა კოდექსით გათვალისწინებული ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის კანონიერების თაობაზე, საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით დადგენილი წესით.“

ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი – ეს არის „ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ადმინისტრაციული კანონმდებლობის საფუძველზე გამოცემული ინდივიდუალური სამართლებრივი აქტი, რომელიც აწესებს, ცვლის, წყვეტს ან ადასტურებს პირის ან პირთა შეზღუდული წრის უფლებებსა და მოვალეობებს. ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტად ჩაითვლება აგრეთვე ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება მის უფლებამოსილებას მიკუთვნებული საკითხის დაკმაყოფილებაზე განმცხადებლისათვის უარის თქმის შესახებ, ასევე ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ გამოცემული ან დადასტურებული დოკუმენტი, რომელსაც შეიძლება მოჰყვეს სამართლებრივი შედეგები“. (საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი. მუხლი 2.1.)

ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ეს ლეგალური დეფინიცია იძლევა მის ოთხ შემადგენელ ნაწილად დაყოფის შესაძლებლობას. ცნების ელემენტებია: ადმინისტრაციული ორგანო; ადმინისტრაციული კანონმდებლობის საფუძველზე; ინდივიდუალური სამართლებრივი აქტი; აწესებს, ცვლის, წყვეტს ან ადასტურებს.¹⁴

ადმინისტრაციულ სამართალდარ-

13 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2007 წლის 25 დეკემბრის გადაწყვეტილება ადმინისტრაციულ საქმეზე ბს-626-596(კ-07).

14 ტურავა პ., წვეპლაძე ნ., 2013. ზოგადი ადმინისტრაციული სამართლის სახელმძღვანელო. მეორე გამოცემა. თბილისი. გვ.68.

ღვევაზე რეაგირების ღონისძიების სამართლებრივი ბუნების დასადგენად უნდა განვიხილოთ ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ლეგალური დეფინიციის ოთხი ელემენტი. ანალიზი მოგვცემს შესაძლებლობას, რომ დავადგინოთ თუ რა საერთო და განსხვავებული ნიშნები ახასიათებს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევაზე რეაგირების ღონისძიებას.

სტატიის წინა თავებში მოცემული მსჯელობის საფუძველზე შეგვიძლია რეკომენდაციის სახით დავასკვნათ, რომ საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში უნდა ჩამოყალიბდეს წესები, რომელთა დაცვითაც უნდა გამოიცეს იუსტიციური ინდივიდუალური ადმინისტრაციული აქტი, ნორმები, რომლებითაც განისაზღვრება სამართალდარღვევის წარმოების დაწყება და აღნიშნულის ფარგლებში იუსტიციური ინდივიდუალური ადმინისტრაციული აქტის მომზადება, გამოცემა, ვადები და აღსრულება.

დასკვნა

საჯარო მმართველობა გულისხმობს პრევენციულ ღონისძიებებს სამართალდარღვევების თავიდან აცილების მიზნით. საჯარო მმართველობა მართლწესრიგის სფეროში ხორციელდება ადმინისტრაციული წარმოების ჩატარების საფუძველზე და მისი მოქმედება სრულდება იქ სადაც მოხდება სამართალდარღვევა და იწყება უკვე მომხდარზე რეაგირება. სუბიექტი რჩება იგივე – ადმინისტრაციული ორგანო (ორგანიზაციული გაგებით), იცვლება სამართლებრივი ინსტრუმენტი – ადმინისტრაციული წარმოება გადადის ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევის წარმოებაში, რაც სუბიექტს – ადმინისტრაციულ ორგანოს ხდის იუსტიციურ ორგანოდ (ფუნქციური გაგებით).

ვინაიდან ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევაზე რეაგირებისას ადმი-

ნისტრაციული ორგანო გარდაიქმნება იუსტიციურ ორგანოდ, შესაბამისად, შესამუშავებელია სამართალდარღვევაზე რეაგირების სამართლებრივი ფორმა, ამჟამად საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი იყენებს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით განსაზღვრულ ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტს, რომელიც შეიძლება გამოსცეს მხოლოდ ადმინისტრაციულმა ორგანომ. შესაბამისად, აქტის ლეგალური დეფინიციის ცნების პირველ ელემენტს – „ადმინისტრაციულ ორგანოს მიერ“ ეწინააღმდეგება, ვინაიდან სამართალდარღვევაზე რეაგირებისას ადმინისტრაციული ორგანო გარდაიქმნება იუსტიციურ ორგანოდ. შესაბამისად, იუსტიციურ ორგანოს საქმიანობისთვის ესაჭიროება ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი კომპონენტი-სამართლებრივი ფორმა, რომლის გამოცემის მარეგულირებელი საკანონმდებლო საფუძველი უნდა იყოს მაქსიმალურად გამართული, გასაგები და არაორაზროვანი, რაც სამართალდარღვევის სუბიექტებს მისცემს შესაძლებლობას, დაიცვან უფლებები იმ შემთხვევაში, როცა აღნიშნული აქტების საფუძველზე მათ მიმართ გამოიყენებენ ადმინისტრაციული სახდელს ან სხვადასხვა სახის შემზღვეველ ღონისძიებას.

საქართველოს ზოგად ადმინისტრაციული კოდექსით განსაზღვრული ადმინისტრაციული წარმოება მომავალზეა მიმართული. ადმინისტრაციული ორგანო იღებს გადაწყვეტილებას მომავალში განსახორციელებელ ღონისძიებასთან დაკავშირებით. ადმინისტრაციული წარმოების სამართლებრივი ინსტრუმენტებიც ამ მიზნის შესაბამისად არის შერჩეული. ადმინისტრაციული სამართალდარღვევების წარმოების ფარგლებში კი ხდება წარსულში მომხდარზე რეაგირება. წარსულში მომხდარი ფაქტი კი არის სამართალდარღვევა, რომელიც ჩადენილია საჯარო მმართველობის სფეროში.

ტერმინი „ადმინისტრაციული სამარ-

თალღარღვევის საქმის წარმოება“ არ შეესაბამება სამართალღარღვევაზე რეაგირებისას წარმოშობილ ურთიერთობებს. ვფიქრობ, მას უნდა ეწოდოს ადმინისტრაციული სამართალღარღვევის წარმოება და ადმინისტრაციულ სამართალღარღვევათა კოდექსში ცალკე თავი უნდა მიეღვნას ადმინისტრაციული სამართალღარღვევის წარმოების მარეგლამენტირებელ ნორმებს, რითაც სამართალდამცველის მოქმედება სამართალღარღვევაზე რეაგირებისას მოექცევა სამართლებრივ ჩარჩოში და მეორე მხრივ მისცემს სამართალდამრღვევს უფლების დაცვის მეტ გარანტიებს ადმინისტრაციული გადაცდომის ჩადენისას, რაც ასევე გამომდინარეობს ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლიდან.

ადმინისტრაციული წარმოების ადრესატია პირი, რომლის მიმართ მიიღება აღმჭურველი ან ამკრძალავი გა-

დაწყვეტილება, მაგრამ ის არ არის სამართალდამრღვევი. ადმინისტრაციულ წარმოებაში მისი უფლებები შესაბამისად არის განსაზღვრული. ადმინისტრაციული სამართალღარღვევის წარმოების ადრესატი კი არის სამართალდამრღვევი პირი, რომლის მიმართ გადაწყვეტილების მიღება ხდება განსხვავებული პროცედურების და სტანდარტების დაცვით, რაც უზრუნველყოფს სამართალდამრღვევის უფლებების დაცვას. ეს ხდის განსხვავებულს ადმინისტრაციული სამართალღარღვევის წარმოებას.

ადმინისტრაციული სამართალღარღვევის წარმოება უნდა ჩამოყალიბდეს, როგორც უფლებამოსილი ადმინისტრაციული ორგანოს საქმიანობა ადმინისტრაციული სამართალღარღვევის საქმის განხილვის საფუძველზე, რომელიც უზრუნველყოფს იუსტიციური ინდივიდუალური ადმინისტრაციული აქტის მომზადებას, გამოცემას და აღსრულებას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ტურაგა პ., წკეპლაძე ნ., 2013. ზოგადი ადმინისტრაციული სამართლის სახელმძღვანელო. მეორე გამოცემა. თბილისი.
2. Банчук А. А., 2011. Административно-деликтное законодательство зарубежных стран. Москва.
3. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2007 წლის 25 დეკემბრის გადაწყვეტილებაში ადმინისტრაციულ საქმეზე ბს-626-596 (კ-07).
4. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2013 წლის 9 ივლისის გადაწყვეტილება ადმინისტრაციულ საქმეზე №ბს-220-212 (2კ-13).
5. Recommandation №R (91)1 duComitedes Ministers aux Etats Membres relative aux sanctions administrative, 13 fevrier 1991 [http://www.coe.int/t_f/affaires_juridiques/coop%9ration_juridiques/drou_t_justice_administratifs/texses_£_documents/Conv_Rec_Res/Rec%20R\(91\)1.asp](http://www.coe.int/t_f/affaires_juridiques/coop%9ration_juridiques/drou_t_justice_administratifs/texses_£_documents/Conv_Rec_Res/Rec%20R(91)1.asp)
6. GIZ, 2012. Überlegungen und mögliche Ansätze zur Reform des Ordnungswidrigkeitenrechts.
7. სულაქველიძე დ., 2004. საქართველოს კანონმდებლობა ადმინისტრაციულ სამართალღარღვევათა შესახებ და მისი რეფორმის კონცეპტუალური საკითხები.
8. ხარშილაძე ი., 2016. ადმინისტრაციული გადაცდომისა და სისხლის სამართლის დანაშაულის გამიჯვნის სამართლებრივი

- პრობლემები. ადმინისტრაციული სამართალდარღვევები.
9. საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი <https://www.matsne.gov.ge/>
  10. საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი <https://www.matsne.gov.ge/>
  11. Закон Чешской Республики «О проступках» № 200/1990 შბ от 17 апреля 1990 года.
  12. Закон Республики Словения «О проступках» от 12 декабря 2002 года.
  13. Vitkauskas D., Dikov G., 2012. Protecting The right to a fair trial under the European Convention on Human Rights. Council of Europe. Strasbourg. pp. 7–23. http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/capacity-building/Source/documentation/hb12_fairtrial_en.pdf

THE LEGAL FORM OF THE REACTION ON THE ADMINISTRATIVE OFFENCE

Kakha Kurashvili

*The doctoral student of CaucasusInternational
University,*

*Invited lecturer of the Academy of the Ministry
of Internal Affairs*

KEY WORDS: Governance, Prevention, Separation

RESUME

The article discusses the problem of separation of legal form of response to administrative offense from the legal form of police prevention measures.

The Code of Administrative Offenses of Georgia does not define legal forms of response to administrative violations and, therefore, the police uses legal forms of response defined by the Code of Administrative Offenses of Georgia as preventive measures and response measures to Administrative Offences.

Based on the analysis presented in the article, the legal nature of the response to administrative offense has been defined thus giving the opportunity to separate it from the governance by the administrative body.

The given comparative analysis serves to conclude that the offenses that are regulated by Code of Administrative Offenses of Georgia are different by their nature from the relationships that are regulated by the General Code of Administrative Offenses of Georgia.

It can't be concluded that the response to offence is not public governance. Accordingly, by the general administrative code and by its legal forms such as Individual administrative legal act, cannot be regulated by the response to the offence. –In such a case, we need

to leave the general administrative law regulated field and define the legal form of the response to the offences and the procedures of its preparation, publication and enforcement. That will allow the subjects of the offences to protect their rights when the administrative charges or other types of the restrictive measures are applied to them on the basis of these acts.

NOTES:

1. Kharshiladze I., 2016. The administrative offenses, Legal problems about the separation of the administrative misconduct and criminal offenses. P. 62-78. (In Georgian)
2. Kharshiladze I., 2016. The administrative offenses, Legal problems about the separation of the administrative misconduct and criminal offenses. P. 62-78. (In Georgian)
3. Sulakvelidze D., 2014. Georgian Legislation on Administrative Offenses and the Conceptual Issues of its Reform. P. 4-7. (In Georgian)
4. GIZ, Überlegungen und mögliche Ansätze zur Reform des Ordnungswidrigkeitenrechts. 2012. (in German)
5. The Decision of the Supreme Court of Georgia on the administrative case nb-220-212 (2k13) (09/07/2013). (In Georgian)
6. Recommendation №R (91)1 duComitedes Ministers aux Etats Membres relative aux sanctions administrative, 13 fevrier 1991 [http://www.coe.int/t/f/affaires_juridiques/coop%9ration_juridiques/drouet_et_justice_administratifs/texses_£_documents/Conv_Rec_Res/Rec%20R\(91\)1.asp](http://www.coe.int/t/f/affaires_juridiques/coop%9ration_juridiques/drouet_et_justice_administratifs/texses_£_documents/Conv_Rec_Res/Rec%20R(91)1.asp) (In English)
7. Banchuk A.A., 2011. The administrative delicate law of foreign countries. Moscow. 2011. (In Russian)
8. Vitkauskas D., Dikov G., 2012. Protecting The right to a fair trial under the European Convention on Human Rights. Council of Europe. Strasbourg. pp. 7–23. http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/capacitybuilding/Source/documentation/hb12_fairtrial_en.pdf (In English)
9. http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/capacitybuilding/Source/documentation/hb12_fairtrial_en.pdf (In English)
10. The Law of the Czech Republic “On Misdemeanors” № 200/199017/04/1990. (In Russian)
11. The Law of the Republic of Slovenia “On Misdemeanors” 12/12/2002. (In Russian)
12. Ibid.
13. The decision of the Supreme Court of Georgia, 25/12/2007 b. 626-596 (K-07). (In Georgian)
14. Ibid.
15. Turava P., Tskepladze N., 2013. The guidelines of the General Administrative Law Second Edition, Tbilisi. P. 68. (In Georgian)

BIBLIOGRAPHY:

1. Turava P., Tskepladze N., 2013. The guidelines of the General Administrative Law Second Edition, Tbilisi. (In Georgian)
2. Banchuk A. A., 2011. The administrative delicate law of foreign countries. Moscow. 2011. (In Georgian)
3. The decision of the Supreme Court of Georgia, 25/12/2007 b. 626-596 (K-07) (In Georgian)
4. The Decision of the Supreme Court of Georgia on the administrative case nb -220-212 (2k13) (09/07/2013) (In Georgian)
5. Recommandation №R (91)1 duComitedes Ministers aux Etats Membres relative aux sanctions administrative, 13 fevrier 1991 [http://www.coe.int/t_f/affaires_juridiques/coop%9ration_juridiques/drouet_et_justice_administratifs/texses_£_documents/Conv_Rec_Res/Rec%20R\(91\)1.asp](http://www.coe.int/t_f/affaires_juridiques/coop%9ration_juridiques/drouet_et_justice_administratifs/texses_£_documents/Conv_Rec_Res/Rec%20R(91)1.asp) (In English)
6. GIZ, Überlegungen und mögliche Ansätze zur Reform des Ordnungswidrigkeitenrechts, 2012. (in German)
7. Sulakvelidze D., 2004. Georgian Legislation on Administrative Offenses and the Conceptual Issues of its Reform. (In Georgian)
8. Kharshiladze I., 2016. The administrative offenses, Legal problems about the separation of the administrative misconduct and criminal offenses. (In Georgian)
9. The General Administrative Code of Georgia. <https://www.matsne.gov.ge/> (In Georgian)
10. The Code of Administrative Offenses of Georgia. <https://www.matsne.gov.ge/> (In Georgian)
11. The Law of the Czech Republic “On Misdemeanors” № 200/199017/04/1990. (In Russian)
12. The Law of the Republic of Slovenia “On Misdemeanors” 12/12/2002. (In Russian)
13. Vitkauskas D., Dikov G., 2012. Protecting the Right to a Fair Trial Under the European Convention on Human Rights. Council of Europe. Strasbourg. pp. 7-23. http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/capacity-building/Source/documentation/hb12_fairtrial_en.pdf (In English)